

Lesbrieven

Creatieve Expressie

**voor leerkrachten van
de basisschool 1998.**

Deel 2

Directie Onderwijs en Instituto di Cultura Aruba

-Inhoudsopgave-

1. Inleiding.....	Blz. 2
2. Klank Expressie.....	Blz. 6
3. Basiselementen Klank.....	Blz. 7
4. Lesmateriaal Creatieve Expressie Klank 3.....	Blz. 8
5. Lesmateriaal Creatieve Expressie Klank 4.....	Blz. 11
6. Dramatische Expressie.....	Blz. 13
7. Basiselementen Drama.....	Blz. 14
8. Lesmateriaal Creatieve Expressie Drama 3.....	Blz. 15
9. Lesmateriaal Creatieve Expressie Drama 4.....	Blz. 18
10. Bewegings Expressie.....	Blz. 21
11. Basiselementen Beweging.....	Blz. 22
12. Lesmateriaal Creatieve Expressie Beweging 3.....	Blz. 23
13. Lesmateriaal Creatieve Expressie Beweging 4.....	Blz. 26
14. Beeldende Expressie.....	Blz. 29
15. Basiselementen Beeld.....	Blz. 30
16. Lesmateriaal Creatieve Expressie Beeld 3.....	Blz. 31
17. Lesmateriaal Creatieve Expressie Beeld 4.....	Blz. 33

Inleiding

Deze lessen zijn een introductie in de creatieve expressieve vorming. Er wordt hier met de volgende 4 disciplines gewerkt:

1. Beeldende Expressie
2. Dramatische Expressie
3. Geluid en Muzikale expressie
4. Beweging en Dans expressie

Doel

Bij deze lessen is het doel dat de leerlingen zich creatief leren uiten middels de verschillende disciplines. Hun gevoelens, associaties en gedachten-wereld staan daarbij centraal.

Middels deze lessen wordt er beoogd dat het zelfvertrouwen en de weerbaarheid van de leerlingen vergroot wordt.

Rol van de leerkracht

De rol van de leerkracht is om situaties te creëren door middel van de opdrachten, waarbij de leerling gestimuleerd wordt om zich creatief op te stellen. De leerkracht heeft een begeleidende, niet veroordelende rol hierbij. De benadering is positief. Met andere woorden bij een opdracht kan een kind spelen, dat ze erg boos is op haar moeder. De taak van de leerkracht is niet om de leerling te vermanen, dat je niet zo boos kan zijn op je moeder, omdat ze je moeder is. De leerling moet ervaren, dat ze echt de ruimte heeft om haar of zijn gedachte wereld te uiten en vorm te geven, zonder de bestraffende of keurende vinger van de volwassene. De leerkracht introduceert de leerling een totaal nieuwe wereld. Deze introductie moet vooral plezierig plaatsvinden.

Omdat we niet gewend zijn om ons creatief en expressief op te stellen is het belangrijk dat er een sfeer gecreëerd wordt, waarin iedereen zich veilig kan voelen.

Niemand wordt uitgelachen, niemand is beter dan de ander. Elke leerling volgt een eigen proces. Er is niet één verwachtingspatroon, waar iedereen aan moet voldoen. In deze lessen komen er geen afvallers voor. De beoordeling van de leerkracht gaat over de inzet van de leerling. De leerling kan in deze lessen geen fouten maken. Wat wel kan voorkomen is dat de leerling de opdracht niet begrepen heeft en daarom verkeerd uitvoert.

De technische kant

Bij deze lessen spelen naast de inhoud van de lessen ook de technieken van de disciplines een rol.

Het spreekt vanzelf, dat dit onderdeel aangeleerd wordt, middels de opdrachten. Ofschoon dit aspect vooral in eerste instantie niet de boventoon voert, is het ook noodzakelijk de leerlingen een minimale technische bagage te geven. Hieronder valt onder andere de introductie van de basis-elementen van de disciplines. De uitleg hierover kan het beste bij de onderdelen verwerking of creatie, aan bod komen (zie uitleg opbouw van de lessen). Bij deze lesbrieven zult u een opsomming aantreffen van de basis-elementen.

Op het eerste gezicht kunnen ze wat ingewikkeld overkomen. Maar maakt u zich geen zorgen, u krijgt een introductie hierin. Andere aandachtspunten kunnen erbij gehaald worden, daar waar het een rol speelt.

De aanwijzingen hierover zijn verwerkt in deze lesbrieven.

Tijdens de introductie cursus krijgt u de kans om kennis te maken met deze elementen.

De basiselementen zijn de elementen waarop de disciplines zijn gebaseerd.

Met deze elementen gaan we aan de slag in de lessen.

De elementen maken dat u met deelaspekten van de expressievorm een totaliteit vormt (van vele elementen).

Het inzicht in de elementen maakt u bewust van de wereld van elke discipline.

Hoe de basiselementen te gebruiken

Het inzicht in de elementen maakt u bewust van de wereld waarin de discipline zich beweegt.

In elke les is het de bedoeling om u te richten op één of meerdere elementen.

Bijvoorbeeld: De beweging kunnen groot of klein zijn, snel of langzaam.

Bij drama richt u zich op het spelen van verschillende personages of op situaties.

Het gebruik van de basiselementen maakt de lessen onuitputtelijk.

U kunt zich steeds richten op een ander aspect van de discipline.

In dit lesmateriaal krijgt u bij elke discipline een overzicht van de basiselementen.

Volledigheidshalve worden ze allemaal vermeld, maar slechts een aantal van deze elementen komen aan bod in de lessen.

Opbouw van de lessen

De lessen zijn opgebouwd in de volgende fasen:

1. Exploratie
2. Ordening
3. Verwerking
4. Creatie

ad 1 Exploratie

Bij dit onderdeel gaat het erom dat de leerling op onderzoek gaat, dat de leerling opnieuw kijkt, hoort, proeft, voelt. Hierdoor worden de leerlingen de instelling geleerd om ook in het leven een explorerende houding aan te nemen. Bestaande patronen (leef) opnieuw en kritisch te bekijken. Niet omdat je altijd na school naar de televisie kijkt, moet je dat blijven doen. Is het inderdaad echt zo leuk ?

ad 2 Structurering/ordening

De exploratie levert veel informatie, materiaal, beleving, gedachtes op. Deze "veelheid" aan nieuwe belevingen moet weer geordend worden, zodat de leerling dat gericht kan gaan gebruiken. De criteria kunnen telkens verschillend zijn, afhankelijk van de opdracht en de discipline.

ad 3 Verwerking

Nadat de ordening plaatsgevonden heeft, gaan de leerlingen uitproberen wat ze daarmee kunnen doen. Bijv. Als ze door de exploratie en ordening tot de conclusie gekomen zijn, dat er verschillende soorten klanken en ritmes bestaan, gaan ze bij de verwerking een klankgeheel, een compositie maken met de geluiden.

Hier beginnen ze te oefenen, hoe ze vorm kunnen geven. Bij dit onderdeel kan de leerkracht informatie geven over de basiselementen die van toepassing zijn.

De leerkracht kan bijvoorbeeld aangeven, dat ze nu een klankstukje moeten maken, waar er verschillende ritmes voor moet komen.

ad 4 Creatie

Bij de creatie gaat de leerling nu uit van een gevoel of een idee, of een gedachte gericht vormgeven. Hij/zij heeft geexploreerd, u hebt de informatie geordend, u hebt er al mee geoefend en nu ga u een nieuw idee vormgeven, nu gaat u iets creëren met de inzichten, die u tot nu toe hebt opgedaan.

Deze opbouw is een didactische keuze, die tegelijkertijd houvast kan bieden aan de leerkracht. Natuurlijk kunnen er ook veranderingen in toegepast worden, als de les daardoor beter wordt. Een creatieve expressie moet niet kost wat kost in deze opbouw gewrongen worden. In sommige lessen komen deze fasen in een compactere vorm aan de orde, zoals dat het geval is bij beweging. Binnen dezelfde opdracht komen ze tegelijk aan de orde.

U zult wel merken, dat de opdrachten opklimmend van aard zijn, m.a.w. De volgorde is zeer bepalend om het beoogde resultaat te bereiken.

Mocht u in tijdnood komen te zitten, dan is het mogelijk de laatste opdracht voor een volgende les te bewaren.

Probeer nog wel de nabespreking te houden.

Sommige lessen beslaan meer vellen papier, maar dit zegt niets over de lengte van de les. Soms bestaat een les uit meerdere opdrachten, maar de opdrachten zijn niet allemaal even lang. Bovenaan de les staat aangegeven hoe lang de les zal duren bij elke discipline.

Het nabespreken

Bij sommige onderdelen is het raadzaam om even stil te staan en te kijken, hoe de leerlingen het beleefd hebben. Of ze ergens moeite mee hebben gehad, welke gedachte bij hun opgekomen zijn. Deze bespreking is niet alleen om de leerkracht feedback te geven, over hoe het gaat, maar bovenal om de leerlingen te leren stil te staan bij hun ervaringen en na te gaan: Wat voel ik nu? Wat denk ik nu? Als een opdracht bij een leerling een rare herinnering oplevert b.v. een auto-ongeluk dat hem/haar overkomen was, dan is dat o.k. Het is niet zielig.

Ook deze onprettige ervaring behoort tot de wereld van de leerling. Het is van belang om ook zo'n ervaring een waarde te geven. De nabesprekingen dienen ertoe, dat de leerling leert communiceren over de eigen belevingen, zonder er een oordeel aan toe te voegen.

Daarnaast dient het nabespreken om de leerlingen "feedback" te geven over de resultaten. Hier leren ze gericht te kijken en te leren waarderen. De aandacht op de basiselementen is dan heel nuttig.

U kunt nagaan welke elementen de kinderen spontaan of bewust gebruikt hebben. En ook kan er aandacht besteed worden aan de manier waarop de elementen gebruikt zijn. Dit onderdeel zal ook bij de introductie-cursus aan de orde komen.

Klankexpressie

Om de muziekwereld te exploreren moet u het kind stimuleren.

Hij zal groeien in zijn mogelijkheden om de muzikale ideeën beter te begrijpen, te organiseren te interpreteren en te uiten.

Het is een uitdaging om het kind te begeleiden.

- Onder deze begeleiding zal hij/zij de muziek zowel passief als actief beleven.
- De belangstelling voor muziek zal gestimuleerd worden.
- Het kind realiseert dat muziek een kunstuiting is en hij/zij gaat zichzelf waarderen als een muzikmaker.
- Het kind begrijpt dat men de muziek voor een ander kan interpreteren en dat hij/zij zich kan uiten via dit communicatief middel.
- Het kind ontwikkelt sociale vaardigheden terwijl er gezamenlijk muziek wordt gemaakt.
- Het kind wordt bewust van de muzikale tradities en ontwikkelingen van de muzikale tradities en ontwikkelingen van de verschillende culturen en samenlevingen.

Elk kind zou deze kans moeten krijgen, zodat het zijn/haar waarden kan ontwikkelen over die soort muziek dat het meest aanspreekt en de plaats dat die muziek zal hebben in zijn /haar leven.

Basiselementen Klank

Klankeffressie is een totaliteit van deze elementen:

1. Klank:
 - Tonaal gebruik
 - Gebruik van concrete geluiden
 - Gebruik van klankkleuren
 - Mixturen

2. Ritme:
 - Vloeiend
 - Imiterend
 - Aanvullen
 - Constant

3. Tempo:
 - Eigen tempo
 - Constant tempo
 - (Tempo wisseling)

4. Dynamiek:
 - Aanzweldynamiek of volume
 - Registerdynamiek
 - Invloedssferen.

5. Strukturen:
 - Liedvormen
 - Klankbeelden
 - Grote muzikale vormen
 - Vrije strukturen

Het groeiproces naar het bewust beleven van klankeffressie eist bepaalde aandacht voor:

<u>Middelen</u> :	Gehoor, stem, lichaam en instrumenten.
<u>Elementen</u> :	Klank, ritme, tempo, dynamiek, strukturen.
<u>Kultuuroverdracht</u> :	Exploratie van en openstaan voor andere kulturen.

LESMATERIAAL CREATIEVE EXPRESSIE: KLANK 3

Introductie van het element “Tempo”

Dit materiaal omvat:

1. Aanwijzingen voor de leerkracht.
2. Hulpmiddelen: cassette recorder met een leeg bandje.

AANWIJZINGEN VOOR DE LEERKRACHT

WAT GAAN WE DOEN?

We gaan werken aan klankexpressie met behulp van voorwerpen, die een geluid kunnen produceren bijv. stenen, stokjes, etc. en/of zelfgemaakte muziekinstrumenten.

Vorbereiding: U zet de zelfgemaakte instrumenten klaar.

Lokatie: Bij dit lesmateriaal wordt er vanuit gegaan, dat deze les wordt uitgevoerd in een vrije ruimte bijvoorbeeld in de gymzaal.

Lesduur: 45 minuten

Lesdoel:

Algemeen:	* De wereld vanuit geluiden bekijken. * Leren genieten van klanken. * Leren genieten van samenspelen. * Het maken van een creatief klankstukje. * Leren gebruik maken van de basis-elementen van klank. * Samen in een groepje een idee uitbeelden.
Specifiek:	* “Tempo” leren gebruiken. * Een sfeer vertalen in een klankstukje. * Eigen instrument spelen.

LESOPZET:

EXPLORATIE:

Opdracht 1: **Instrumenten onderzoeken!**

Organisatievorm: Vrij in de ruimte

Geef de kinderen de opdracht om met hun instrument te gaan spelen en kijken wat voor geluiden ze allemaal kunnen produceren.

Waar moet u op letten ? Wat kunt u verwachten ?

Dat de leerlingen de verschillende manieren onderzoeken waarop ze hun instrument kunnen bespelen. Dit onderzoek maakt ze juist creatief.

Opdracht 2: Instrument bespelen op vier tellen.

Organisatievorm: In een kring gaan staan.

Geef de kinderen de opdracht om een manier te kiezen waarop ze het instrument eerst vrij gaan bespelen.

Hierna gaat elk kind het instrument bespelen op vier tellen. Er moet geen pauze zijn tussen de leerlingen.

Het **tempo** moet constant blijven. Men kan dan het woord “tempo” uitleggen: het tempo kan langzaam of snel zijn.

STRUCTUREREN

opdracht 3: Groepjes vormen

Organisatievorm: Vrij in de ruimte.

Laat de kinderen hun instrument bespelen, terwijl ze naar elkaar luisteren. Ze houden de 4 tellen aan en ze lopen door de ruimte. Ze gaan nu groepjes vormen waarbij er juist verschillende soorten geluiden aanwezig zijn.

VERWERKEN

Opdracht 4: Klankstukje maken

Organisatievorm: In groepjes

Geef ze de opdracht om een klankstukje te maken te maken waarin alle elementen naar voren komen: ritme, volume (hard en zacht) en tempo. U herhaalt wat deze elementen inhouden. U laat elke groep bepalen of ze een langzame of een snelle tempo kiezen. U vraagt de groepen om een begin, climax en eind te bedenken.

CREATIE

Opdracht 5: Een sfeer uitbeelden in muziek.

Organisatievorm: In groepjes.

U geeft ze de opdracht om een klankstukje te maken. De kinderen gaan nu een klankstukje maken, waarbij ze een sfeer uitbeelden. Laat elk groepje een andere sfeer uitbeelden;

- * een groepje gaat een verdrietige sfeer uitbeelden.
- * een ander groepje gaat een vrolijke sfeer uibeelden.
- * het volgend groepje gaat een agressieve sfeer uitbeelden.
- * ze kunnen ook een enge sfeer, of een lieve sfeer uitbeelden.

U vraagt ze of ze om weer een begin, een climax en een eind te bedenken.

Nabespreking

U vraagt ze of ze een verschil horen in tempo bij de verschillende sferen. U kunt ook nagaan hoe de andere elementen (ritme, volume) gebruikt zijn bij elke sfeer. U kunt ze vragen of ze het moeilijk vonden om het tempo vast te houden.

Wat kunt u verwachten?

Ze hoeven geen verhaal uit te beelden, het gaat om de sfeer. Doen ze dat wel dan is het mooi meegenomen.

Houdt u er rekening mee dat er bij elk toonmoment de groepen, die niet aan het spelen zijn, hun instrumenten neerleggen. U kunt ze ook vragen om de ogen dicht te doen, om zo beter te luisteren.

LESMATERIAAL CREATIEVE EXPRESSIE: KLANK 4

“Een liedje maken”.

Dit materiaal omvat:

1. Aanwijzingen voor de leerkracht.

AANWIJZIGEN VOOR DE LEERKRACHT

WAT GAAN WE DOEN?

In deze les gaan de kinderen een liedje maken. We gaan uit van een bestaand lied. We veranderen de woorden en maken er een nieuw liedje van. Daarna maken ze een met eigen tekst en melodie.

Vorbereiding:	In deze les kunt u de zelfgemaakte liedjes opnemen indien u dat leuk of nodig vindt. Dan hebt u wel een cassette recorder met ingebouwde microfoon nodig. U kunt eerst een klein stukje opnemen om te kijken welke afstand er nodig is om op te nemen.
Lokatie:	Bij dit lesmateriaal wordt er vanuit gegaan dat deze les wordt uitgevoerd in de klas.
Lesduur:	45 minuten.
Lesdoel:	Algemeen: * Leren samen werken in groepjes. * Op bestaande liedjes improviseren. Specifiek: * Een eigen lied gezamenlijk maken.

LESOPZET:

EXPLORATIE

Opdracht 1: **Een liedje zingen en daarna de woorden veranderen.**

Organisatievorm: Klassikaal

U laat de kinderen het liedje “Ata ki mi boca” zingen. Laat ze daarna een nieuwe tekst bij bedenken. Bijvoorbeeld: Ata ki lombrishi

Barica rond di dje
Dos brasa y dos pia
Cabes ta corone 2x

U kunt proberen om zelf een eigen variatie te verzinnen.

VERWERKING

Opdracht 2: De woorden van een ander liedje gezamenlijk veranderen.

Organisatievorm: Klassikaal

U laat de kinderen nu een ander liedje zingen: “E cas, e cas ta bon traha”.

U laat ze een nieuwe tekst voor de melodie bedenken. Het thema is: De dierenwereld of vriendschap. U geeft ze eerst deze voorbeelden.

1. Cacalaca ta core bai
Lagadishi ta core su tras
Cacalaca ta morto spanta.
Ate lagadishi a gare

of dit in verband met het thema vriendschap.

2. Mi ta, mi ta hopi stima
Bo ta, bo ta hopi stima
Nos ta, nos ta hopi stima
Y nos tur ta pasa bon.

Waar u op moet letten:

Misschien kunt u de eerste zin aangeven en vraagt u wie wel een tweede zin weet, de derde, en de vierde. Waarschijnlijk krijgt u verschillende mogelijkheden. Dan kiest u een goede combinatie, die het beste op de melodie van “E cas e cas” past. Houd de zinnen kort.

CREATIE

Opdracht 3: Een liedje met eigen tekst en melodie maken.

Organisatievorm: In kleine groepjes van vier.

U laat de kinderen nu in hun groepje een eigen liedje maken met als thema “E parha loko” (de hippe vogel) of “amistad”. Een lied van vier zinnen is voldoende. Deze kan gewoon herhaald worden.

Dan krijgen de kinderen de kans om hun liedje te zingen, terwijl de anderen luisteren. Of u neemt de liedjes op en daarna gaan ze er naar luisteren.

Nabespreking

U kunt de kinderen vragen wat het leuke, in de tekst en het melodie van elk liedje is.

Wat kunt u verwachten?

De grote kinderen zullen de liedjes “Ata ki mi boca” en “E cas e cas ta bon traha” kinderachtig vinden. U moet hun dan uitleggen dat het nodig is om eerst op een heel makkelijk liedje te oefenen. Daarna gaan ze liedjes maken, die ze wel leuk zullen vinden.

Dramatische expressie

Het beleven en bewust worden van de eigen persoon in spel/en oefensituaties.
Het gaat hier om het ontdekken van de eigen mogelijkheden en beperkingen, op het gebied van:

- het gebruik van de zintuigen;
- het eigen lichaam;
- de eigen fantasie;
- de eigen emoties.

Het beleven van zichzelf in relatie tot: * een groep.
* anderen.
* situaties.

Het gaat hier om een naar binnen als naar buiten gerichte bewustheid. Het is dus gebaseerd op werkelijk kunnen luisteren en kijken. Vervolgens gaat het erom zich in de ander te kunnen inleven: in de oorzaken en gevolgen van het menselijk handelen.

Door bewust te zijn van wie je bent of niet en door het aan den lijve te ervaren, kun je openstaan voor anderen. Hiervoor moeten de eigen unieke eigenheid zo volledig mogelijk ontplooid worden.

Faalangst en geremdheid wordt gestimuleerd als men denkt dat men moet voldoen aan verwachtingen die men niet kan waar maken, of waaraan anderen wel kunnen voldoen.

Het is dus van essentieel belang dat men probeert wat men aankan. Dit leidt tot een vooruitgang in de deelnemer en niet zozeer in het uiterlijke resultaat van het werken.

De werkvormen die aan de orde zullen komen zijn: Liichamelijke "warming up", oefeningen, improvisaties en trainigssituaties.

De basiselementen van drama zijn gebaseerd op de elementen waarop een scène is gebaseerd.

Basiselementen Drama

1. Wie ? - Het personage
Over wie gaat het ?
2. Wat ? - De aktie
Wat gebeurt er ?
3. Waar ? - De plaats
Waar gebeurt het ?
4. Hoe ? - De manier waarop
Op welke manier gebeurt het ?

LESMATERIAAL CREATIEVE EXPRESSIE: DRAMA 3

"Beroepen"

Dit materiaal omvat:

1. Materiaal voor de leerkracht.
2. Beroepen kaarten.
3. Cassette-band met feest muziek (rap, rock etc.)

AANWIJZINGEN VOOR DE LEERKRACHT

WAT GAAN WE DOEN?

In deze les gaan de kinderen allerlei beroepen uitbeelden.

Vorbereiding: Benodigde materialen: Een cassette-recorder met de bovengenoemde bandjes.
*Voorwerpen verzamelen bijvoorbeeld: fluit, pet, fles, aanwijsstok, bosje bloemen, hoeden, vergrootglas, een muziekinstrument, boek, sleutelbos etc.
*Kleine ascensoirs zoals petten, hoeden, sjaals, helmen, hoofddoeken, tassen, zakdoeken, wandelstokken etc. (minstens evenveel als de kinderen van de klas)

Lokatie: Bij dit lesmateriaal wordt er vanuit gegaan, dat deze les wordt uitgevoerd in een vrije ruimte bijvoorbeeld in de gymzaal.

Lesduur: 45 minuten.

Lesdoel: Algemeen: Zich leren uiten door spel.
Specifiek: Een personage creëren vanuit een object.
Samenspelen vanuit die personage.

LESOPZET:

EXPLORATIE

Opdracht 1: **Beroepen uitbeelden in wedstrijdvorm.**

Organisatievorm: Verdeel de klas in twee of drie groepen. U heeft voor elke groep een pakketje waarop verschillende beroepen staan geschreven. Laat elke groep, ergens in de afgebakende ruimte een plek innemen.
Het is de bedoeling dat elk groepje zo'n stapeltje moet doorwerken: uitbeelden en de rest van de groep moet het raden. De groep die er het snelst doorheen is heeft gewonnen.
Vertel ze dat ze duidelijk moeten zijn in hun handelingen, zodat de

eigen groep het kan raden. Ze moeten het beroep blijven uitbeelden, totdat het geraden is.

Wanneer je aan de beurt bent pak je de bovenste kaart van de stapel en beeld je 't beroep uit.

Hier is het handig om één persoon aan te wijzen die de stapel kaartjes vasthoudt. Dus voor 3 groepen 3 personen. Deze persoon geeft één kaartje aan degene die aan de beurt is.

De kinderen moeten raden wat je bent. Is het geraden, dan is de volgende aan de beurt.

STRUCTUREREN

Opdracht 2: **De personages hebben wat.**

Organisatievorm: Vrij in de ruimte

U geeft ze de opdracht om de volgende personages achter elkaar uit te beelden: allemaal tegelijk moeten uitvoeren.

De politie-agent, de jufvrouw/meester/de politicus, de pastoor, de secretaresse en de jogger.

Nu geeft u hen dezelfde personages om uit te beelden, maar in een specifieke situatie.

- De politie-agent, die buikpijn heeft.
- De jufvrouw van de klas, die een vreselijke hoofdpijn heeft.
- De politicus met kiespijn.
- De pastoor, die vreselijk moet plassen.
- De secretaresse, die slaap heeft.
- De jogger, die verliefd is.

VERWERKEN

Opdracht 3: **Personage krijgt vorm.**

Organisatievorm: Ieder neemt een plekje in.

U geeft de kinderen de opdracht om een voorwerp uit de doos of mand te kiezen. Zeg ze om uit te proberen wat ze er allemaal mee kunnen doen. Als ze gekozen hebben, dan moeten ze allerlei verschillende handelingen (minstens 3) met dit object gaan doen.

Laat ze een poosje deze handelingen blijven herhalen om er in te komen.

Vervolgens vraagt u ze om alles snel te doen, dan langzaam en weer gewoon.

Daarna vraagt u ze ook om alles heel overdreven te doen, gewoon en weer overdreven.

Op deze manier zijn de kinderen een rol aan het creëren.

CREATIE

Opdracht 4: **Stel je personage voor.**

Organisatievorm: U laat elk kind een eigen plek in de ruimte kiezen. Eerst laat u de kinderen het allemaal tegelijk doen en daarna om de beurt.

U geeft ze het volgende opdracht:

Geef je rol een naam. Je gaat je rol voorstellen.

Laat zien: * hoe belangrijk het object voor jouw personage is.

* wat je er allemaal mee kan doen.

* hoe je personage is als hij thuis is.

* hoe je personage loopt, zit etc.

* maak van je personage een gek of typisch persoon.

Elk kind moet dit alles in een individuele "act" laten uitmonden.

Waar U op moet letten

Vertel ze dat ze even de tijd moeten nemen om iets typisch van hun personage te laten zien.

De neiging kan er zijn om snel iets te laten zien.

Opdracht 5: De rollen ontmoeten elkaar op oudejaarsavond.

Organisatievorm: Verdeel de groep in tweeën. De helft van de groep gaat eerst aan de gang en daarna de andere groep.

U geeft de kinderen de volgende opdracht:

De personages moeten op oudejaarsavond naar een feest gaan. Bedenk van tevoren of jouw personage wel zin heeft in dit feest. Is of zij gedwongen om te gaan? Eet hij/zij veel op het feest, of is hij/zij dronken, zoekt hij/zij veel contact met de andere mensen? Wat vindt hij/zij van het afgelopen jaar? Heeft hij/zij zin in het nieuwe jaar? Als het twaalf uur is, wat doet jouw personage?

Hier geeft u de kinderen geen voorbereidingstijd. Ze moeten het meteen gaan spelen.

Zodra het muziek begint moet de groep beginnen te acteren.

Nabespreking:

Bij de nabespreking kunt u de kinderen vragen:

* of ze hun rol konden vasthouden op het feest,

* of ze iets ontdekt hebben over hun rol,

* wat interessant was,

* was het makkelijk om een rol op te bouwen vanuit een object?

* waarom hun personage zo reageerde op oudjaarsfeest.

Wat kunt u verwachten?

U kunt verwachten, dat ze misschien in eerste instantie gauw uitgeprobeerd zijn nadat ze hun object gekozen hebben. Blijft u ze stimuleren om steeds nieuwe handelingen te zoeken en alle vragen te beantwoorden, dan komt er wel wat uit.

Suggestie:

Probeer U zelf heel erg in de situatie in te leven. U kunt bijvoorbeeld op oudejaarsavond zelf gastvrouw/-heer zijn, die aangeeft hoe laat het twaalf uur is.

Ook zou U als gastvrouw/-heer contacten tussen bepaalde personages kunnen stimuleren.

LES MATERIAAL CREATIEVE EXPRESSIE: DRAMA 4

“In de mondi zijn”.

Dit materiaal omvat:

1. Aanwijzingen voor de leerkracht
2. Kaarten met sterke verhalen
3. Cassette met natuurgeluiden
4. Cassette met de warming-up op tumba ritme

AANWIJZINGEN VOOR DE DE LEERKRACHT

WAT GAAN WE DOEN?

De kinderen gaan personages spelen en vervolgens gaan ze spelen alsof ze in de mondi zijn.

Vorbereiding: U moet klaarzetten: * 1 cassette-recorder,
* cassette band met natuurgeluiden en de nieuwskaarten.

Lokatie: Gymzaal of een vrije ruimte

Lesduur: 45 minuten

Lesdoel: Algemeen: Leren inleven en spelen,

Specifiek: Met geluiden en bewegingen dieren, mensen en of vreemde wezens uitbeelden en van hieruit op elkaar reageren.

LESOPZET:

EXPLORATIE:

Opdracht 1:

Organisatievorm: In een kring

U gaat elk lichaamsonderdeel losmaken op een tumbaritm. U kunt de cassette hierbij gebruiken, maar u kunt na het beluisteren van de cassette ook zelf de begeleiding van de warming up doen:

- Los e cabez (U draait met het hoofd)
- sake nek (U steekt het hoofd naar voren, zoals een kip)
- min sa. min sa. min sa (U trekt de schouders op)
- coi, ranca, tira abao (U grijpt in de lucht en gooit het neer).
- hale funchi (U houdt op buikhoogte een stok met 2 handen vast en draait in een grote pot. Uw buik draait mee).
- hip aki, hip aya (U beweegt met de heupen op en neer)
- cana, cana, bai (U loopt op de plaats)

U moet ervoor zorgen, dat elk lichaamsdeel een poosje losgemaakt wordt, b.v. 4 a 5 keer.

Wat kunt U verwachten?

Waarschijnlijk zeggen ze de tekst in eerste instantie niet mee. Dus u moet ze ook aansporen om de tong los te maken. Het is belangrijk dat de bewegingen overdreven en met overtuiging gemaakt worden.

Opdracht 2: Lekker overdrijven

Organisatievorm: In 2 rijen tegenover elkaar staan.
U maakt hierbij gebruik van de kaarten.

U laat de kinderen in 2 rijen tegenover elkaar staan. Ze gaan elkaar een roddel vertellen. Elke rij krijgt een beurt. U vertelt ze dat ze eerst van u te horen krijgen, wat de roddel is en dan ze het tegelijk aan hun overbuurvrouw vertellen. Ze moeten het zoveel mogelijk met het hele lichaam vertellen. U leest de eerste roddel, dat geschreven staat op de kaarten.

U geeft het teken zodat ze tegelijk gaan beginnen.

Daarna laat U dezelfde groep het herhalen maar nu zonder tekst, alleen met het lichaam.

Daarna leest U de volgende kaart en dan is de volgende rij aan de beurt. En zo gaat u maar door.

VOOROEFFENING:

Opdracht 3: Overal gedraag je je anders

U vertelt de groep dat U verschillende situaties gaat noemen en dat ze moeten laten zien hoe ze daar lopen en wat ze doen:

- 's avonds alleen op straat
- Zondag in de kerk
- Aan het strand met je vrienden
- Op een dansfeest van je beste vriend(in)
- Bij het maken van een proefwerk op school
- Thuis, als je uit school komt

CREATIE

Opdracht 4: In de mondi zijn

Organisatievorm: Vrij in de ruimte

U vertelt de groep dat U zich gaat concentreren op een plaats; de mondi. U zegt ze, dat ze zich moeten inbeelden, dat ze in de mondi zijn. Zeg ze dat het 3 uur 's middags is en dat de zon heel fel schijnt. Terwijl ze beginnen rond te lopen alsof ze in de mondi zijn, stelt U hun de volgende vragen:

Welke planten zie je om je heen? Zijn er cadushi's of tuna's? Zijn er kleine of grote stenen?

Hoor je de vogels of is het helemaal stil? Een blausana loopt bijna over je voeten. Je voelt hoe de zon op je hoofd schijnt.

Ineens zie je een trupiaal staan, je sluipt er heel langzaam naar toe. Je komt plotseling tegen een cadushi aan. Het doet vreselijk pijn. Je probeert de naalden eruit te halen en het lukt bijna niet.

Eindelijk lukt het dan. Het doet nog pijn, maar je ziet in de buurt een aloëplant. Je gaat een stukje afbreken en wrijft er een beetje van de aloëolie op de zere plek. Het helpt een beetje.

Ineens zie je een beetje verderop (wijs ze aan waar!) een beekje. Dat ziet er aantrekkelijk uit. Je voet doet nog altijd pijn, maar je loopt zo goed als het gaat naar dat water. Dat verfrist je pijnlijke plek. Je gaat dan met heel je lichaam erin. Heerlijk!
Plotseling hoor je een zeer vreemd, geluid heel hard in je omgeving.

Wat kunt U verwachten

U kunt verwachten dat ze hier bij gaan praten, waardoor ze de opdrachten en het verhaal niet goed kunnen volgen. Vraag ze om zo stil mogelijk te zijn.

Opmerking voor de leerkracht:

Bij het harde geluid stopt U het spel en geeft U de groep de volgende opdracht.

VERVOLG OP CREATIE

Opdracht 5

Organisatievorm: In kleine groepjes

U vraagt de groep om kleine groepjes te maken van 4 a 5 kinderen en ze moeten samen gaan bedenken welke wezens, dieren, etc. dit vreemd lelijk geluid hebben gemaakt.

Hierna houdt u een toonmoment, waarbij elk groepje laat zien welke wezens dat geluid hebben gemaakt. Ze moeten ook het geluid bijmaken.

Wat kunt U verwachten?

Het zou kunnen dat de groep denkt dat ze de ontmoeting van hun en de wezens moeten spelen, maar dat is niet de bedoeling. Ze moeten alleen met hun groepje b.v. de dieren uitbeelden.

TWEEDE VERVOLG OP CREATIE

Opdracht 6:

organisatievorm: twee groepjes tegelijk

Indien U nog tijd overhoudt, kunt U ook de volgende opdracht doen.

U laat twee groepen elkaar tegenkomen in de mondi. Laat ze eerst een flink eind uit elkaar beginnen. Als ze elkaar tegenkomen moeten ze elkaar eerst onderzoeken (besnuffelen) voordat ze beslissen of ze vrienden of vijanden van elkaar zijn.

Wat kunt U verwachten?

Dat ze in een keer op elkaar willen inrazen. Dat is niet de bedoeling. Ze moeten hun bewegingspatroon als beest of als monster of robot proberen vast te houden. Dan voorzichtig de ander verkennen, daarna over te gaan tot hun reactie op de andere wezens.

Nabespreking:

Vraag aan de groep welk onderdeel van de les ze het leukst gevonden hebben. Verder kunt U ze vragen wat ze in het begin gezien hebben in de mondi. Of ze vogeltjes hebben gehoord en of ze de cactus hebben gezien? Welke kleur de vogeltjes hadden?

Bewegingsexpressie

Het leven is bewegen. Van kleins af aan beweegt het kind zich en dikwijls heel erg expressief.

Dansen is een typische vorm van beweging van het lichaam.

Het kan een sprong van vreugde, een serie stappen op muziek, een religieuze ritueel of een kunststuk zijn.

De mens danst sociaal, anderen dansen om zich te vermaken en er wordt ook gedanst om de diepste emoties te communiceren.

Tegenwoordig is de dansexpressie meer een middel om te experimenteren, te exploreren, te ontdekken, bewust te maken en te communiceren via de bewegingen.

De bewegingen zijn gebonden aan iets dramatisch, soms aan een muzikaal stukje of middels de inbeelding.

Wat ook erg belangrijk is, is dat de dansexpressie alle lichaamsfuncties stimuleert; o.a. de bloedsomloop, de ademhaling, de spieren en de gewrichten.

Bij het bewegen is ons lichaam een instrument.

Voor de professionele danser is de weg om te komen tot dansen te beginnen met het trainen van het instrument.

En om tot dansen te komen beginnen we met de exploratie van de elementen.

Deze zijn het lichaam, de ruimte, de tijd en de kracht.

Een beweging maak je met je lichaam, in een afgebakende ruimte, in een afgesproken tijd, met een zekere spanning en er wordt een bewegingsgeheel gecreëerd.

De taal van de beweging wordt geleerd en via het lichaam begint de persoon te spreken.

Bewegingsexpressie is belangrijk omdat de interne gevoelens en het lichaam tegelijkertijd met elkaar verbonden zijn.

Bij creatieve bewegingsexpressie is het kind niet aan het spelen met een voorwerp of met een ander kind. Het kind communiceert met anderen via zijn bewegingen.

Zijn concentratie is gericht op het zichzelf bewegen.

Hierdoor ontdekt het kind erg veel over zijn lichaam, zijn geest, zijn taal, zijn verbeeldingskracht en zijn ideeën.

Daarom speelt beweging als creatieve expressie een erg belangrijke rol in het leven van een mens. Het ontwikkelt zijn persoonlijkheid in die zin dat hij meer vertrouwen in zichzelf krijgt en meer bewust en open wordt. Het kind leert ook beter te communiceren.

Beweging vormt een basis voor mentale, spirituele en lichamelijke groei.

Bewegingsexpressie is een discipline hoe met jezelf om te gaan.

Basiselementen Beweging

Bij dit overzicht komen alle aspecten van beweging aanbod.

<u>1. Lichaam</u>	* Van binnen * Van buiten * Beweging	: Spieren, gewrichten, hart, longen etc. : Hoofd, schouder, arm, hand, borst, rug, heupen en been. : Rekken, buigen, draaien, rondcirkelen, zwaaien, los laten, (ontspannen) schudden, trillen, lopen, rennen, springen, overspringen, slepen en omvallen.
<u>2. Ruimte</u>	* Vorm * Lagen * Richting * Grootte * Plaats * Focus * De weg	: Het Lichaam maakt een vorm. : Hoog, middenin, laag. : Vooruit, achteruit, schuin, in een kring. : Groot, klein. : Op de plek of van plek veranderen. : Op één punt, overal. : Recht , kronkelend.
<u>3. Tijd</u>	* Ritme * Tempo * Aksent * Duur * Patroon	: (Polsslag) regelmatig en herhalend. : Vlug, langzaam. : Met kracht. : Lang, kort. : Combinaties.
<u>4. Kracht</u>	* Aanval * Zwaarte * Kracht * Vloeien	: Agressief , zacht. : Zwaar, licht. : Krachtig, slap. : Vrij lopen in elkaar, elasticiteit, in balans.

LESMATERIAAL CREATIEVE EXPRESSIE: BEWEGING 3

“Het ontstaan van een dans”

Dit materiaal omvat:

1. Aanwijzingen voor de leerkracht.

AANWIJZINGEN VOOR DE LEERKRACHT

WAT GAAN WE DOEN?

In deze les gaan de kinderen met een combinatie van acht bewegingen werken. We gebruiken een muziekstuk dat bestaat uit acht tellen.

We gaan ook met de basiselementen richting en tempo werken. Zo komen ze tot een eigen gemaakte dans.

Vorbereiding:	Benodigde materialen: Tamboerijn Cassette recorder Bestaande popmuziek				
Lokatie:	Bij dit lesmateriaal wordt er vanuit gegaan, dat deze les wordt uitgevoerd in een vrije ruimte bijvoorbeeld in de gymzaal.				
Lesduur:	45 minuten.				
Lesdoel:	<table><tr><td>Algemeen:</td><td> * De beleving van het bewegende lichaam. * Leren genieten van het maken van bewegingen op maat. * Het bewust beleven van de basiselementen: richting en tempo * De kinderen leren zich te uiten door middel van beweging en muziek. </td></tr><tr><td>Specifiek:</td><td> * Zich leren concentreren. * Het ontdekken van de verdeling van ritmes in een muziekstuk in acht tellen. * Het leren tellen op maat. * Gebruik leren maken van de basiselementen in een bewegingsgeheel. * Eigen choreografie creëren. </td></tr></table>	Algemeen:	* De beleving van het bewegende lichaam. * Leren genieten van het maken van bewegingen op maat. * Het bewust beleven van de basiselementen: richting en tempo * De kinderen leren zich te uiten door middel van beweging en muziek.	Specifiek:	* Zich leren concentreren. * Het ontdekken van de verdeling van ritmes in een muziekstuk in acht tellen. * Het leren tellen op maat. * Gebruik leren maken van de basiselementen in een bewegingsgeheel. * Eigen choreografie creëren.
Algemeen:	* De beleving van het bewegende lichaam. * Leren genieten van het maken van bewegingen op maat. * Het bewust beleven van de basiselementen: richting en tempo * De kinderen leren zich te uiten door middel van beweging en muziek.				
Specifiek:	* Zich leren concentreren. * Het ontdekken van de verdeling van ritmes in een muziekstuk in acht tellen. * Het leren tellen op maat. * Gebruik leren maken van de basiselementen in een bewegingsgeheel. * Eigen choreografie creëren.				

LESOPZET:

EXPLORATIE

Opdracht 1 **Variaties in het lopen.**

Organisatievorm: Vrij binnen de afgebakende ruimte.

De kinderen gaan op het ritme van een tamboerijn door de zaal lopen. Ze mogen hun eigen weg binnen de afgebakende ruimte bepalen. Zo nu en dan laat u ze stoppen. U zegt ze dat zodra u de tamboerijn stopt, zij in hun laatste houding moeten blijven staan (freeze).

Varieer door de richtingen aan te geven (vooruit, achteruit, links, rechts, schuin)

Varieer het tempo (langzaam en snel lopen)

Varieer de stappen (grote en kleine)

Daarna laat u ze ook springen en rennen. Zo laat u de elementen aan bod komen.

Opdracht 2: Lopen op ritme.

Organisatievorm: Eerst in een grote kring beginnen, daarna vrij in de afgebakende ruimte.

U laat de kinderen in een grote kring staan en vertel ze dat u een ritme op de tamboerijn gaat slaan. Zij moeten goed luisteren om het vervolgens na te klappen.

In deze les gaan we ons concentreren op de vierkwarts (4/4) maat. Wanneer u het ritme laat horen tel door tot acht; 1,2,3,4,5,6,7,8. De kinderen moeten zich concentreren op de acht tellen.

Dan gaat u het aangeven van ritme variëren. In plaats van steeds tot acht te tellen kunt u bijvoorbeeld tellen; een, twee, rust, rust, vijf, zes, rust, rust. Zo hebt u ook tot acht geteld.

Of u kunt tot vier tellen en dan vier tellen rust enz. De kinderen moeten echter in hun hoofd steeds tot die acht blijven tellen.

Daarna wisselen we het klappen af met stampen. Als laatste gaan we op deze 4/4 maat lopen. U blijft acht tellen klappen.

De kinderen moeten de acht tellen blijven gebruiken met het verschil dat ze zich nu in de ruimte gaan verplaatsen. U gaat het lopen variëren zoals bij opdracht een:

- De richting (links, rechts etc.)
 - Het tempo (rennen, vlug, langzaam)
 - De lagen (springen, kruipen, op de tenen)
- De rust wordt nu in "freeze" omgezet.

VERWERKEN

Opdracht 3: Dansen op popmuziek.

Organisatievorm: Vrij in de afgebakende ruimte.

Nu laat u de kinderen op een bestaand popmuziek niet langer dan 2 minuten vrij bewegen in de ruimte. U vertelt ze wel dat er duidelijk een begin en een eind aanwezig moet zijn. Bij de kleintjes hoeft u niet zo vast te houden aan de vaste structuren; laat ze hun eigen gevoel volgen, maar wel binnen de 8 tellen.

Bij oudere kinderen kunt u wel de nadruk leggen op de elementen, zoals ritme, richtingen, de lagen.

Opmerking:

Vooraf bij popmuziek zijn bepaalde bewegingen al bekend. Stimuleer de kinderen om nu hun eigen, nieuwe bewegingen te creëren door middel van de basiselementen, die ze hiervoor geleerd hebben.

Terwijl de kinderen bewegen observeert u de groep en kiest een eenvoudig pasje van een van

hen. Om nu samen tot een bewegingsgeheel te komen, laat u de groep met hun gezicht naar u toe staan. Met dat eenvoudig pasje dat u gekozen hebt uit de groep gaan we nu de elementen toepassen. U doet het voor en zij doen u na.

U kunt bijvoorbeeld dat pasje in verschillende richtingen doen, dubbel zo langzaam of juist dubbel zo snel, met veel kracht of heel vloeiend, laag bij de grond of hoog in de lucht en zo nu en dan het vasthouden in een vorm (freez).

Opmerking:

Voor de kleine kinderen kunt de les hier eindigen en in de volgende les hierop door borduren.

CREATIE

Opdracht 4: Een eigen choreografie maken.

Organisatievorm: Verdeel de groep in kleinere groepen. Deze groepen gaan nu ieder op zich een choreografie maken en later tonen aan de grote groep.

U herhaalt hier weer even de punten van alles wat de kinderen hebben geleerd door vragen te stellen zoals bijvoorbeeld; Uit hoeveel tellen bestaat een bewegingsgeheel?

Wat kunnen we met een en dezelfde beweging doen?

(Basiselementen)

Laat desnoods iemand voordoen, hetzij na de reactie van de groep op de vragen of anders doet u het voor en vraag de kinderen welk basiselement dat is: "Wat doet u met de beweging?"

Dan geeft u de groepjes de opdracht om zich terug te trekken en ieder voor zich een eigen choreografie te maken.

Daarna houdt u een toonmoment waarin iedere groep de kans krijgt om hun stuk te laten zien.

LESMATERIAAL CREATIEVE EXPRESSIE: BEWEGING 4

"Een sprookjesles"

Dit materiaal omvat:

1. Aanwijzingen voor de leerkracht.
2. Een sprookjeskaart.

AANWIJZINGEN VOOR DE LEERKRACHT

WAT GAAN WE DOEN?

In deze les gaan de kinderen een verhaal uitbeelden. Terwijl de leerkracht het verhaal vertelt spelen de kinderen deze uit.

Vorbereiding:	Benodigde materialen: Geen Het verhaal verinnerlijken.
Lokatie:	Bij dit lesmateriaal wordt er vanuit gegaan, dat deze les wordt uitgevoerd in een vrije ruimte bijvoorbeeld in de gymzaal.
Lesduur:	45 minuten.
Lesdoel:	Algemeen: * Inleven in het verhaal. * Een verhaal uitbeelden. * In groepjes leren samenwerken. Specifiek: * De kinderen zien dat dezelfde situatie op verschillende manieren uitgebeeld kan worden. * Een nieuw einde voor het verhaal bedenken.

LESOPZET:

EXPLORATIE

Opdracht 1:	Verhaal: Een knoekwandeling.
Organisatievorm:	Terwijl u het verhaal vertelt, beelden de kinderen individueel het verhaal uit. U vertelt ze dat ze zelf moeten kiezen hoe ze bewegen, niet de anderen nadoen, maar zelf bepalen "hoe of wat?".

Maak van tevoren afspraken over bijvoorbeeld, de ruimte; de afbakening, de richting; kris kras of iedereen staat in de lengte van de zaal en beweegt in de breedte van de zaal. Vertel ze wat er nu precies van hun wordt verwacht: u vertelt het verhaal en zij proberen van dit verhaal een film te maken door alles wat u vertelt te laten leven.

Het verhaal

Vandaag zijn we vrij. We gaan een mooie wandeling maken in de knoek. De laatste tijd heeft het veel geregend en alles ziet er zo mooi groen uit. Het ruikt er ook zo lekker. Plotseling rent een yuwana voor onze voeten weg. We schrikken ons een hoedje. Waar is hij naar toe? Wat voor haast heeft hij? We worden nieuwsgierig en gaan op zoek naar de yuwana.

Heel voorzichtig zoeken we langs de weg, onder de struiken, achter de stenen en cactussen, maar niks hoor.! Wacht eens even, zou hij in die divi-divi boom zijn geklommen? Hummm, moeilijk te zien. Dat komt omdat hij net een toverbal is; hij kan steeds van kleur veranderen. Is hij in een groene boom, dan ziet hij er groen uit, maar loopt hij over de rotsen dan is hij grijs.

ineens horen we geritsel (tamboerijn) achter ons. Snel draaien we ons om om te kijken wat dat is. Tussen de struiken kijken twee oogjes ons vragend en tegelijkertijd angstig aan. Dat zijn de ogen van een klein konijntje. Voordat we ook maar een stap willen verzetten is hij alweer verdwenen.

We gaan verder met onze wandeling. We springen over stenen, lopen zig-zaggend over de zandweggetjes, soms klimmen we over hele grote, hoge stenen. Voorzichtig, pas op! Tuna's! Luister! Heel in de verte horen we gekrijs. Het klinkt bekend. Ja hoor, een hele kolonie prikichi's vliegt onze kant op, hoog over ons heen, richting west. Jee, wat een kabaal maken deze vogels.

O, o, we kunnen niet verder. Twee grote rotsen op ons pad. We kunnen er niet langs, we kunnen er niet overheen, we kunnen er niet doorheen. Zouden we tussen de twee rotsen door kunnen? De kloof is wel klein en laag, maar als je over de grond schuift lukt het wel.

Schuifer, de schuif, schuif en ja hoor we zijn er doorheen. Het zandweggetje gaat verder als een slinger door de knoek.

Poeh, wat hebben we het heet! Zullen we even onder de watapana boom gaan rusten? Stttt, stil even! Luister eens naar al die geluiden om ons heen. Er is geen seconde stilte. Je hoort de wind ruisen, de bladeren ritselen, balkende ezels in de verte, chuchubi's, krijsende prikichi's, mekkerende geiten in de verte. Hoor je de krika's (krekels) ook? Wat een heerlijk gevoel geeft deze rust.

Au, wat is dat? We springen op en zien dat we midden in een mierennest zaten. Gauw kloppen we de mieren van ons lijf. "We gaan wel verder hoor miertjes. Sorry dat we jullie gestoord hebben."

Op weg naar huis zien we ook prachtige vlinders. Zullen we proberen deze te vangen?

Doodmoe komen we aan, maar blij dat we zo genoten hebben van alles wat we meegemaakt hebben in de natuur.

Opdracht 2: Een stukje uit het verhaal uitbeelden.

Organisatievorm: De kinderen gaan individueel in de afgebakende ruimte oefenen.

Zo, jullie hebben van alles meegemaakt tijdens onze wandeling in de natuur. Nu gaat ieder voor zich een onderdeel uit het verhaal proberen uit te beelden in beweging. Neem even de tijd om te beslissen wat het zal zijn dat je wilt uitbeelden en probeer dat uit. Herhaal het een paar keer, want het moet net echt lijken.

STRUCTUREREN

Opdracht 3: Wie heeft hetzelfde stukje ?

Organisatievorm: Vrij in de afgebakende ruimte op zoek naar de paren.

Nu ga je terwijl je je stuk speelt, zoeken naar de kinderen die hetzelfde uit het verhaal gekozen hebben om uit te beelden. Vorm zo groepen van gelijken.

Opdracht 4: Gelijke stukjes verschillend uitgebeeld.

Organisatievorm: Ieder gevormde groep gaat nu gezamenlijk een toonmoment houden.

Laat nu iedere groep van gelijken om de beurt een toonmoment houden. Houd na ieder toonmoment een nabespreking. De kinderen zullen zien dat hetzelfde op verschillende manieren kan worden uitgebeeld. Houd na ieder toonmoment een nabespreking en vertel ze welke elementen er zoal gebruikt zijn. Doe dit met alle groepen. Uiteraard zullen er ook individuen tussen zitten. Die zullen dan ook alleen moeten optreden.

CREATIE

Opdracht 5: Een ander eind.

Organisatievorm: Vrij in de afgebakende ruimte. In kleine groepjes uitdenken.

Op weg naar huis gebeurt er totaal iets anders. Bedenk nu zelf een ander eind. Vorm kleine groepjes en ga dit binnen je groep bespreken en uitdenken.

Daarna houdt u een toonmoment, waarbij iedere groep de kans krijgt om hun idee/wijziging te tonen. Ze spelen dan wat er op de terugweg gebeurt.

Wat kunt u verwachten?

In geval dat de kinderen bij het vertellen van het verhaal niet veel durven, moet U ze aansporen om te overdrijven. Ze moeten niet op elkaar letten, maar voor zich zelf aan de gang gaan.

Nabespreking:

U kunt 't hebben over de verschillende eindten die verzonnen zijn.
De kijkers kunnen b.v. raden wat er uitgebeeld wordt.

Verder kunt U ook aan de kijkers vragen op welke manier de bewegingselementen (ruimte, spanning, tempo, richtings, lagen etc.) aan de orde zijn gekomen bij de verschillende toonmomenten.

Beeldende Expressie

Creativiteit

In elk kind bestaat de behoefte om dingen te creeën.

Hetgeen we **CREATIVITEIT** noemen.

Het kan in de vorm zijn van:

- * Spel
- * Muziek
- * Klank en beweging
- * Teken en handvaardigheid.
(beeldende kunst).

Beeldende kunst is een uitstekend middel om de creativiteit van een kind te stimuleren.

Als deze goed geactiveerd (aangewakkerd) wordt, dan pas kan de optimale harmonie tussen het gevoel, de wil en de intelligentie groeien. Want om een kind te vormen, moeten we zoveel mogelijk rekening houden met alle aspecten van zijn persoon.

Het kind is erg gevoelig voor indrukken uit zijn omgeving.

Hij moet dingen op zijn manier verwerken en ieder kind heeft een nieuwsgierigheid om te proberen en te experimenteren.

Daarom is het erg goed om met dit alles rekening te houden.

Let wel; ze ervaren en vermaken zich op hun manier. En dat is spontaan en persoonlijk.

We moeten wel erg bedachtzaam zijn met voorbeelden en voordoen.

Doordat de INTERNE BELEVENIS het kind aanzet om zich te uiten, is het eindprodukt (= tekening/werkstuk) niet belangrijk meer, maar het proces daartoe.

Let wel! (Kinderen praten, vertellen, wijzen aan, lachen, maken geluiden terwijl ze tekenen).

Laat een kind met materiaal experimenteren. Zelfs kunt u hem laten knoeien.

Laat hem ontdekken wat hij met zijn materiaal kan of niet kan doen.

De voldoening die het kind dan krijgt is meer waard dan het "mooie eindprodukt".

Basiselementen Beeld

1. Lijn (dik, fijn, krom, stip-stip)
2. Kleur (primaire-, afgeleide kleuren, koude-, warme-, gemengde kleuren)
3. Vorm (twee-dimensioneel, constructie, massief)
4. Ritme (herhaling van vorm, beweging)
5. Kontrast (in kleur, in de lijnen, in de vorm)
6. Compositie (hoe maak je gebruik van de ruimte, hoe maak je gebruik van het papier, hoe creëer je een evenwicht).
7. Beweging (de lijnen lopen in een bepaalde richting)
8. Spel van licht en schaduw
9. Volume
10. Structuur
11. Plasticiteit

LESMATERIAAL CREATIEVE EXPRESSIE: BEELD 3

“De mondi in brand”.

Dit lesmateriaal omvat:

1. Aanwijzingen voor de leerkracht.

AANWIJZINGEN VOOR DE LEERKRACHT

WAT GAAN WE DOEN?

We gaan in deze les de verschillende kleuren met elkaar mengen. Ze gebruiken daarna een contrastkleur. Uiteindelijk maken ze samen een groepswerk.

Voorbereiding: Benodigde materialen: Wit tekenpapier.
Plakaatverf in de volgende kleuren:
Licht groen, donker groen, blauw, geel, en bruin,
rood, oranje en geel.
Kwasten
Plakband (van tevoren knippen)

Lokatie: Dit lesmateriaal gaat er vanuit dat deze les wordt uitgevoerd in de klas of in een handenarbeid lokaal.

Lesduur: 45 minuten.

Lesdoel: Kleuren mengen om verschillende tinten te laten ontstaan.
Contrast in kleuren leren gebruiken (groen - rood)
Een groepswerk creëren.

LESOPZET

EXPLORATIE

Opdracht 1: **De natuur na een regenbuitje.**

Organisatievorm: In hun eigen banken, of aan een grote tafel.

We houden een klasgesprek over de schoonheid van de planten, bloemen, en cactussen na een regenbuitje.

Als het een hele tijd niet geregend heeft beginnen alle planten te verdorren. Laat ze hun eigen ervaringen hierover vertellen.

U geeft ze dan de opdracht om mooie groene planten te gaan tekenen net als na een buitje.

Laat ze de planten netjes op een rij tekenen, alsof ze het zelf hebben gepland. Ze kunnen palmbomen, fruitbomen, cactussen, struiken, klim- ,en kruipplanten tekenen. Ze bedenken er zelf bij welke planten ze erbij willen hebben.

Daarna wordt het materiaal uitgedeeld. Eerst geeft u ze donker groene, licht groene, blauwe, gele

en bruine plakaatverf (**geen rood**).

Spreek met de kinderen af hoe ze het tekenpapier gaan houden: horizontaal of verticaal. Iedereen moet het op dezelfde manier houden.

Terwijl de leerlingen bezig zijn kunt u hen eraan herinneren om even buiten te kijken. Het zal hen dan opvallen dat niet alle planten dezelfde groene kleur hebben. Sommigen zien er donkergroen uit, anderen zijn lichtgroen, of meer geel dan groen of juist blauwgroen.

Opdracht 2: Tekeningen aan elkaar vastplakken.

Zodra de tekeningen klaar zijn, laat u de kinderen de tekeningen in groepjes van vier aan elkaar plakken (naast elkaar) met plakband. Zo vormt u verschillende groepen.

Ondertussen gaat u de verf vlug opruimen.

Opdracht 3: De mondi onder vuur zetten.

Organisatie: deel nu rode, oranje en gele verf uit.

We gaan nu door met het verhaal:

Omdat het in lange tijd niet geregend heeft zijn alle planten uitgedroogd en dor. Een vlammetje was genoeg om de mondi in vuur en vlam te zetten.

Nu geeft u iedere groep een andere opdracht:

1. Zet je mondi aan de bovenkant in vuur en vlam.
2. Zet je mondi aan de onderkant in vuur en vlam.
3. Zet je mondi rechts in vuur en vlam.
4. Zet je mondi links in vuur en vlam.

CREATIE

Opdracht 4: Groepswerk.

Teneinde worden alle tekeningen aan elkaar vastgeplakt in de breedte, zodat u een lange strook krijgt. U kunt hier bepalen in welke volgorde ze aan elkaar worden geplakt. Misschien lukt het om de vlammen met elkaar te verbinden.

Nabespreking

Wat hebben jullie ontdekt bij het mengen van de kleuren? Welke kleuren zijn in contrast met elkaar? Als je deze kleuren mengt, welke kleur ontstaat er dan?

LESMATERIAAL CREATIEVE EXPRESSIE: BEELD 4

“Kerstkrans”

Dit materiaal omvat:

1. Aanwijzingen voor de leerkracht.

AANWIJZINGEN VOOR DE LEERKRACHT

WAT GAAN WE DOEN?

De kinderen gaan een kerstkrans maken van oude kranten en ander kosteloos materiaal.

Vorbereiding: Benodigde materialen: *Oude kranten
*Masking tape
*Collal / glue gun
*Plakaatverf / enamel spray
*Kwasten
*Lint
*Schelpjes, boontjes, droge bladeren, strikjes
macaroni, oud speelgoed etc.

Lokatie: Bij dit lesmateriaal wordt er vanuit gegaan dat deze les wordt uitgevoerd in een handenarbeid lokaal.

Lesduur: 60 minuten

Lesdoel: *Durven iets “anders” dat het gebruikelijke te maken.
*Gevoel voor ornament ontwikkelen.

LESOPZET:

EXPLORATIE:

Opdracht 1: **Krantenrepen vlechten.**

Organisatievorm: De kinderen zitten aan de grote tafels in de zaal.

U geeft de kinderen de volgende opdrachten:

- Neem een oude krant en scheur hem in lange repen (fig. 1a)
- Draai de repen tot dunne veters (fig. 1b)
- Drie bij elkaar (of 6, afhankelijk van hoe dik je het wilt maken) aan het uiteinde vast houden of vastplakken (fig. 2)
- Daarna vlechten (fig. 3)

STRUCTUREREN

Opdracht 2: De krans vormen.

Organisatievorm: Idem als bovengenoemde.
Terwijl de kinderen bezig zijn, begint u het decoratie materiaal: verf, lijm etc. over de tafelgroepen te verdelen.

Nu gaan de kinderen van de vlechten kransen vormen. U geeft de volgende opdrachten:

-Maak de kop en staart aan elkaar vast. (fig. 4)

(Is dit rondje te klein, dan kun je een tweede vlecht eraan vastmaken!)

-Is de krans te dun, dan kun je een tweede krans (die iets langer moet zijn) aan de buitenkant leggen en/of vastplakken met een glue gun (hulp van de leerkracht is nodig hierbij) of vastbinden met touwtjes of strikjes (fig. 5)

CREATIE

Opdracht 3: De krans versieren

Organisatievorm: Idem

Geef de kinderen de opdracht om hun kransen te gaan beschilderen. Dit kunnen ze met plakaatverf doen of spuiten met enamelspray. Gebruikt u enamelspray, laat de kinderen dat buiten doen in de openlucht. Leg dan de krans op een stuk karton.

Als de verf droog is kunnen de kinderen hun kerstkrans naar hartelust gaan versieren met strikjes, schelpjes, en wat voor materiaal we dan ook willen bedenken.

Nabespreking

U kunt de kinderen de volgende vragen stellen:

- Wie is trots op zijn/haar werk ?
- Welke is naar jouw gevoel de mooiste en waarom? (Meestal vindt men de meest "netjes", afgewerkte, de mooiste !)
- Welke is "anders" dan alle andere?
- Waarom ?
- (Anders dan de anderen, noemen we origineel !). Omdat je zo iets nooit eerder gezien hebt! Je hebt het helemaal zelf bedacht!

Opmerking:

Waarschijnlijk zijn ze allemaal zeer origineel!

fig 1a

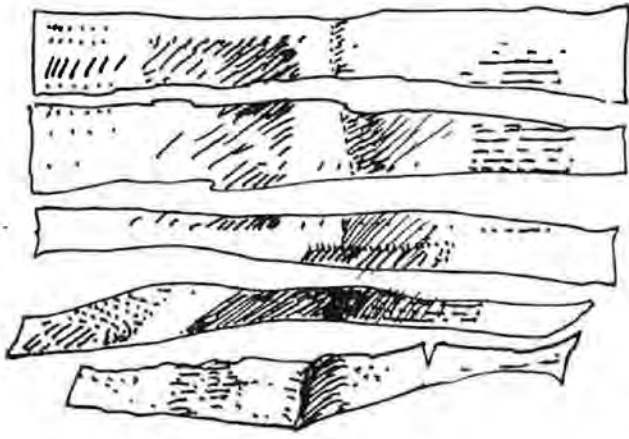

fig 1b.

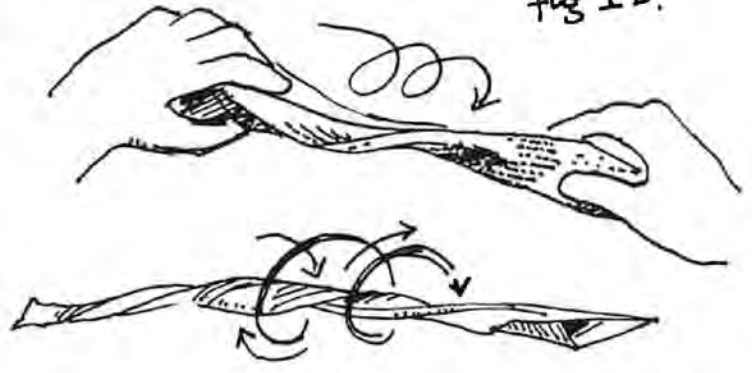

fig 2.

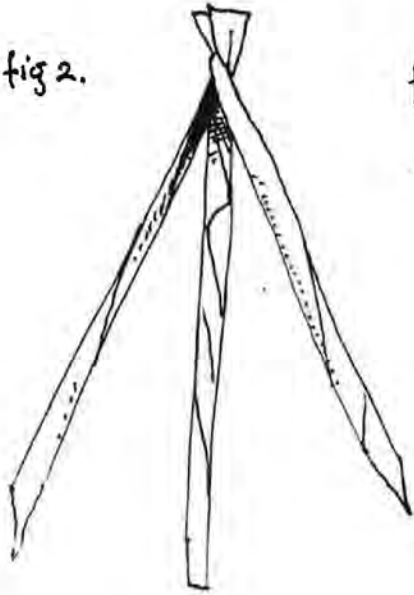

fig 3.

fig 4.

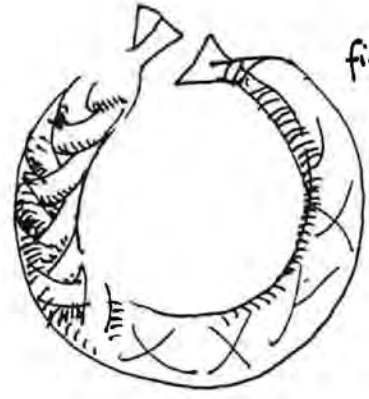

fig 5.

